

Riitta Nelimarkka



Riitta Nelimarkka (s. 1948) on omaperäinen ja monipuolinen kuvataiteilija, kirjailija ja animaatioelokuvien ohjaaja. Nelimarkan laajaan tuotantoon kuuluu piirustuksia, maalauksia, taidetekstiilejä, grafiikkaa, valokuvia ja veistoksia, jotka hän toteuttaa usein teossarjoina tai laajempina kokonaisuuksina. Hän on myös julkaissut useita taide-, lasten- ja runokirjoja.

Riitta Nelimarkalla on ollut kymmeniä yksityisnäyttelyitä suomalaisissa ja ulkomaisissa museoissa ja gallerioissa vuodesta 1973 lähtien. Hänen animaatioitaan on esitetty suomalaisilla ja kansainvälisillä elokuvafestivaaleilla 1970-luvun alusta lähtien.

Riitta Nelimarkka valmistui kuvaamataidon opettajaksi Taideteollisesta korkeakoulusta 1972. Hän eteni taiteen maisteriksi 1998 ja väitteli taiteen tohtoriksi 2001. Nelimarkka on saanut lukuisia suomalaisia ja ulkomaisia palkintoja ja tunnustuksia. Professorin arvonimi hänelle myönnettiin vuonna 2008.

Keskeistä Nelimarkan taiteessa on piirtäminen, mustalla hiilellä ja pastelliliiduilla valkoiselle paperille —”alkulakanalle” kuten hän itse valkoista tyhjyyttä kutsuu — nopeasti ja välittömästi tehdyt merkinnät. Joihin sisältyy monia ja samanaikaisesti läsnä olevia katsomisen tasoja.

Piirustukset ovat paperille vangittuja impressioita, pikapiirtoja teosten päähenkilöiksi nousevien hahmojen epätavallisista päivistä ja sattumuksista. Ne ovat myös kalligrafista merkkikieltä, jossa kuva ilmavana ja leijuvana paljastaa oman rakenteensa. Piirustuksista

nousee esiin monia ja samanaikaisia katsomisen tasoja katseen häilyessä yksittäisten viivojen ja niistä rakentuvien kuvien välillä.

Nelimarkka sanoo olevansa "kuriton taiteilija", joka aloittaa piirustuksensa mistä sattuu, reunasta tai keskeltä, yksityiskohdasta tai sivuhenkilöstä. Hänen taiteensa keskeinen käsite on *variaatio*, saman kuvan piirtäminen yhä uudelleen. Nelimarkan työpöydällä on usein kymmeniä toisilleen läheistä sukua olevia muunnelmia, joista osa pian alkaa versoa uusia tarinoita.

Nelimarkan piirustukset ovat sekä itsenäisiä teoksia että osa isompaa prosessia. Ne ovat ajatuksen ja intuition leikkikenttä, villisti kukoistava puutarha, jonka keskeltä nousevat värikkäiksi kuvakudoksiksi tiivistyvät kuvat ja kertomukset.

Piirtäessään Nelimarkka voi olla niin rämöpäinen kuin tahtoo ja heittäytyä täysin intuitionsa heiteltäväksi. Kuvakudoksia tehdessään hän näyttää itsestään toisen, loputtomasti vaativan ja päämäärästään tarkasti tietoisin puolen. Viivat ja merkit löytävät toisensa ja tarkentuvat suljetuiksi alueiksi, joista jokainen saa oman värinsä. Tasaisista ja toisiinsa kietoutuneista väripinnoista koostuvien teosten dynamiikka perustuu paitsi voimakkaiden värien synnyttämään välimerelliseen valoon myös muodonmuutoksesta toiseen vaeltaviin ja varsin eloisiin figureihin.

Kaikki ei aina ole sitä miltä se näyttää. Nelimarkan taide on iloista ja valoisaa, paljon valoisampaa kuin tiedämme elämän oikeasti olevan. Tarkempi katse paljastaa, kuinka tummempia sävyjä ja säröisiä juonteita kuultaa kirkkaiden väripintojen alta.

Nelimarkka on idealisti, eikä halua antaa periksi. "Tuska on olemassa, mutta eihän kaikkea tarvitse työstää sen kautta", hän sanoo ja jatkaa. "Mitä karmeampi elämän ja maailman tilanne yleisesti ottaen on, sitä tärkeämpää on osata ottaa ilo irti. Muuten me joudumme henkiseen perikatoon."

10.6.2022

Timo Valjakka